

فارسی پایه دهم

آرایه های مهم
و
تاریخ ادبیات

آموزشگاه ندای دانش

NEDAEDANESH.IR

درس اول

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

آرایه های مهم

پیدا کرد آدم از کفی خاک **تلمیح** به داستان آفرینش انسان
پرده برداشتن از رخسار **کنایه** از آشکار کردن
حسن تعلیل در بیت ((گل از شوق تو خندان در بهار است / در آتش رنگ های بی شمار است))
معرکه **استعاره** از دنیا
مد **استعاره** از امواج آب
گهر تابناک **استعاره** از گل های زیبا
سر به گریبان بردن **کنایه** از شرمندگی
پرده نیلوفری **استعاره** از آسمان لاجوردی

- کیست کند با چو منی همسری: **استفهام انکاری**
- فلک کرده گر **کنایه** از فریاد زدن
- زهره در بودن **کنایه** از ترسناک بودن
- قدم در کشیدن **کنایه** از فرار کردن
- بوسه زدن بر سر و دوش کسی **کنایه** از احترام گذاشتن

تاریخ ادبیات

درس اول

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

• عطار نیشابوری

شاعر و عارف بزرگ ایرانی قرن ششم و هفتم هجری است .

آثار عطار نیشابوری

الهی نامه - مختارنامه - اسرار نامه - مصیبت نامه - تذکره الاولیا - منطق الطیر

علی اسفندیاری (نیما یوشیج)

پدر شعر نو فارسی است و آثار او شامل افسانه، ای شب، قصه رنگ پریده

محمد اشتهاردی

داستان های صاحب‌دلان اثر اوست.

درس دوم

آرایه های مهم

- گندم نمای جو فروش کنایه از ریاکاری و حيله گری
- داد دادن کنایه از اجرا کردن عدالت
- از جای شدن کنایه از بر آشفته شدن و عصبانی شدن
- آتش کردن سماور مجازاً روشن کردن
- سرگرم بودن کنایه از مشغول کاری بودن
- پشت کردن به کسی کنایه از توجه نکردن به کسی
- سرخ و سفید کردن صورت کنایه از آرایش کردن
- سراپا مجازاً کل وجود
- مثل بید لرزیدن کنایه از ترسیدن زیاد

تاریخ ادبیات

درس دوم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

• عنصر المعالی کیکاووس

• کتاب قابوس نامه را در 44 باب برای فرزندش گیلانشاه نوشته است. این کتاب دارای نثر ساده (مرسل) است

• جمال میرصادقی

• دانش آموخته دانشگاه تهران است

از آثار میرصادقی میتوان به عناصر داستان، برگزیده داستان های کوتاه، ادبیات داستانی، دیوار، مسافرت های شب

چشم های من خسته، درازنای شب، داستان های پلیسی و... اشاره کرد.

درس سوم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

آرایه های مهم

تنگ دست بودن **کنایه** از فقیر بودن

مرغ **مجازاً** پرندگان

تاریخ ادبیات

ناصر خسرو قبادیانی

شاعر، نویسنده، حکیم و جهانگرد مشهور ایرانی که در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم می زیسته است.

از آثار او می توان به ((سفرنامه))، ((زادالمسافرین))، ((وجه دین))، ((گشایش و رهایش))، ((جامع الحکمتین))، ((خوان اخوان)) و ((دیوان)) اشاره کرد.

درس پنجم

آرایه های مهم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

- صاف بودن **کنایه** از متواضع بودن
- افتاده بودن **کنایه** از متواضع بودن
- صورتک به رو نداشتن **کنایه** از صادق و یک رنگ بودن
- حرفی به کار بودن **کنایه** از ایراد داشتن
- کلاس خشکی نداشت : **حس آمیزی**
- چشم به راه بودن **کنایه** از منتظر بودن
- گل کردن **کنایه** از ظاهر شدن
- بُر خوردن **کنایه** از در میان گذاشتن
- رو نشان ندادن **کنایه** از کناره گیری

تاریخ ادبیات درس پنجم

سهراب سپهری: نویسنده و نقاش معاصر ایرانی که در سروده هایش مفاهیم عرفانی را بیان کرده است
از آثار سهراب سپهری **اتاق آبی** می باشد .

جلال آل احمد: مترجم، روزنامه نگار، روشنفکر دینی و همسر سیمین دانشور بود.
از آثار جلال آل احمد می توان به غرب زدگی، خسی در میقات، ارزیابی شتاب زده و کارنامه سی ساله اشاره کرد

- از سینه خاک در آمدن **کنایه** از گوشا بودن و رنج دیده
- سفر به قندهار **کنایه** از سفر طولانی
- نیما نشده بود **کنایه** از شاعر بزرگ و معروف نشدن
- تنگ بستن به کمر **کنایه** از آماده بودن برای کاری
- چشم کسی بودن **کنایه** از عزیز و گرامی بودن
- شستم خبردار شد **کنایه** از آگاه شدن
- کار کسی را ساختن **کنایه** از مشکل ایجاد کردن
- مثل جغد کسی را پاییدن **کنایه** از به دقت زیر نظر داشتن
- **تضمین آوردن** آیه یا حدیث یا سخن شخصی در کلام خود ((والصافات صفا))

آموزشگاه ندای دانش

77951357-77951352

درس ششم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

• آرایه های مهم

- لغزیدن پا کنایه از گناه کردن و خطا کردن
- جانگه دارد: ایهام دارد (۱-از جایش تکان نخورد ۲-آن جا را حفظ کرد)
- دل نگاه دار کنایه از آرامش خود را حفظ کن
- سر و جان مجازاً تمام وجود
- زَر استعاره از ثروت و مال
- سَر استعاره از جان و زندگی
- تخلص = حافظ در بیت آخر

تاریخ ادبیات درس ششم

محمدبن منور = او نوه شیخ ابوسعید ابوالخیر است، که در شرح و احوال جدش کتاب ((اسرار التوحید)) را نگاشته است

درس هفتم

آرایه های مهم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

- هزار مجازاً فراوان
- دل مجازاً روح و روان
- درمان کار خود کن (کار مجازاً مشکل)
- ((تا عالمیان بدانند که هرگز کید کایدان با خواستِ خداوند غیب دان برنیاید)) تلمیح به آیه ((و مَكْرُوا و مَكْرَ اللّٰهِ و اللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِيْنَ))
- سجع : زندان، فرمان
- کوتاه نظری کنایه از بی عقلی

تاریخ ادبیات

احمدبن زید طوسی: دانشمند قرن هفتم هجری است. از آثارش ((قصه یوسف علیه السلام)) و ((شرح و تفسیری عارفانه از سوره یوسف (ع))) است.

درس هشتم

آرایه های مهم

• سرخگون شدن شرف کنایه از شرمنده و خجالت کشیدن شرف

• قیام کردن درختان: تشخیص

• قیام کردن درختان به احترام تو: حسن تعلیل

• کلاه از سر افتادن کنایه از سرگردان و تسلیم شدن

• تضاد: حسیض و عزیز

• یزید استعاره از کفر و بی دینی

• حسین استعاره از اسلام ناب

• خون مجازاً شهادت

• کودک عقل : اضافه تشبیهی

• جام مجازاً محتویات جام

• شهر از عدل دیوار کن کنایه از عدالت را در شهر برقرار کن

• گل و خشت و سنگ و گچ مجازاً ساخت و ساز

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

درس نهم آرایه های مهم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

- جهان شما بگذرد **مجازاً** عمر تمام شود
- بوم محنت: **اضافه تشبیهی**
- آب اجل: **اضافه تشبیهی**
- خاص و عام **مجازاً** همه موجودات
- حلق و دهان **مجازاً** کل وجود
- بیت ((آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام/بر حلق و دهان شما نیز بگذرد)) **تلمیح** به آیه ۱۸۵ سوره آل عمران
- بوم: **نماد شومی**
- گذشتن رونق زمان **کنایه** از نابودی و ضعف
- شیران **استعاره** از انسان های بزرگ
- سگان **استعاره** از انسان های پست و بی ارزش

• باد استعاره از مرگ

• شمع استعاره از وجود انسان ها

• چراغدان استعاره از حیات و زندگی

• بیت ((بادی که در زمانه بسی شمع ها بگشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد)) تلمیح به آیه ((کل نفس ذائقة الموت))

• کاروان استعاره از انسان ها

• کاروانسرا استعاره از دنیا

• تاثیر اختران کنایه از سرنوشت خوب

• سپر کردن کنایه از مقاومت کردن

• سختی کمان کنایه از ظلم و ستم کردن

• کمان مجازاً قدرت

• تیر جور : اضافه تشبیهی

• شبان استعاره از حاکمان

• رَمه استعاره از مردم

• گرگی شبان کنایه از درنده خوبی

تاریخ ادبیات

درس نهم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

سیف فرغانی

شاعر و منتقد اجتماعی قرن هفتم هجری است.

مهم ترین قالب سروده های او قصیده و محتوای آن ها اجتماعی ،انتقادی است.

وی از جنبه ی فکری در تاریخ شعر و شاعری ایران موثر بوده است.

درس دهم آرایه های مهم

ایهام : قلب (1-دل 2-میانہ لشکر)

استفہام انکاری: ((مگر بہ راستی جز این نیست))

ایہام تناسب : ((جاری می گردد)) بہ معنی انجام می گیرد ولی بہ تناسب ((حاشیہ ارونند)) بہ معنی روان شدن بہ نظر می رسد

دریادل کنایہ از شجاع و نترس

دل لرزاندن کنایہ از ترساندن

شیطان استعارہ از دشمن

آفتاب فتح : اضافہ تشبیہی

دست فشردن کنایہ از دوستی و صمیمیت

شانہ پهن مجاز از مردانگی و قوی بودن

استدعای مجلس کردن کنایہ از درخواست سخنرانی کردن

درس یازدهم آرایه های مهم

گل استعاره از رزمندگان و جوانان
سر مجازاً کل وجود

رود خلق: اضافه تشبیهی
خوشه خشم: اضافه تشبیهی
گل صبر: اضافه تشبیهی
گردن مجازاً کل وجود
پرده اشک: اضافه تشبیهی
شهر مجازاً مردم شهر

- گلشن استعاره از سرزمین
- به خون کشیدن کنایه از کشتن انسانهای زیاد
- بیت ((کجا می توانی ز عشقم ربایی // تو عشق میان من و میهن من)) = استفهام انکاری
- بیت ((من ایرانی ام آرمانم شهادت // تجلی هستی است جان کندن من)) تلمیح به آیه ۱۶۹ سوره مبارکه آل عمران
- تجلی هستی است جان کندن من: متناقض نما یا پارادوکس
- شعله استعاره از عشق
- توسن استعاره از وجود نا آرام
- خاک مجازاً کشور
- تیغ ستم، جام توحید: اضافه تشبیهی
- به قلم سپردن کنایه از نوشتن
- زمین و آسمان مجازاً همه جا

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

- **استفهام انکاری** : تو ما را دادی دست عراقی ها ؟ مگه آبادان نیست ؟
 - مثل مور و ملخ **کنایه** از زیاد بودن
 - **گرگ استعاره** از عراقی ها
 - **مُهره استعاره** از شخص مهم
- در پوست خود نگنجیدن **کنایه** از خوشحالی زیاد
 - پرنده های کاغذی **استعاره** از نامه ها
 - نور دیده **استعاره** از فرزندان
 - **کرکس استعاره** از دشمن
- پر کرکس کردن **کنایه** از آسیب رساندن به دشمن
 - **بام میهن : اضافه استعاری**

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

تاریخ ادبیات درس یازدهم

سپیده کاشانی: آثارش ((پروانه های شب))، ((هزاران دامن گل سرخ)) و ((لحن آشنا)) می باشد.

معصومه آباد: کتاب ((من زنده ام)) را نوشته است.

درس دوازدهم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

آرایه های ادبی

- ز خون لعل بودن **کنایه** از خون آلود بودن
- رنگ پریدن **کنایه** از ترسیدن
- آسمان سپردن **کنایه** از انجام کار سخت و غیر منتظره
- بند آوردن **کنایه** از اسیر کردن
- سر به گرد آوردن **کنایه** از شکست دادن
- ایران در مصرع ((بیامد که جوید از ایران نبرد)) **مجازاً** لشکریان
- گرد رزم به ابر آمدن **کنایه** از سرعت زیاد اسب
- روی پیچیدن **کنایه** از منصرف شدن
- ((که رهام را جام باده است جفت)) **کنایه** از اهل جنگ نیست

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

به آیین داشتن **کنایه** از منظم داشتن

مشو باز جای : **کنایه** از فرار نکردن

عنان را گران کردن **کنایه** از نگه داشتن اسب

((بدو گفت خندان که نام تو چیست؟ ((که)) **جناس نام** دارد

کام ندیدن **کنایه** از بدبخت شدن

ترگ **مجازاً** کل وجود

در مصراع ((به کشتن دهی سر به یکبارگی)): **سر مجازاً** وجود

سر کسی را زیر سنگ آوردن **کنایه** از نابود کردن و کشتن

زمان به سر آوردن **کنایه** از فرا رسیدن مرگ

در مصراع ((یکی زد بر بر اسپ اوی)) = کلمه ((بر)) **جناس نام** دارد

رخ سندروس **کنایه** از ترسیدن

تیر الماس : **اضافه تشبیهی**

پنجه و رنجه : **جناس**

پولاد بازو **کنایه** از افراد نیرومند

دست بستن **کنایه** از گرفتن قدرت و عدم نیرو

درس سیزدهم آرایه های مهم

- زمانه ز مادر چنین نآورید **کنایه** از این که مانند او آفریده نشده است.
- لاله به کردار قید **کنایه** از اوج عصبانیت
- کمر به میان بستن **کنایه** از آماده شدن برای کاری
- خُورَد گاو نادانی ز پهلوی خویش **کنایه** از تو خودت را به خود از بین می بری
- لب به دندان گزیدن **کنایه** از خشمگین شدن
- شیر اوژن **کنایه** از شجاع
- کمان را به زه کردن **کنایه** از آماده شدن برای تیر اندازی
- مصراع ((بند مرغ را پیش تیرش گذر)) **کنایه** از مهارت در تیر اندازی
- چپ و راست **مجازاً** همه میدان جنگ

- آمدش ننگ : تنافر حروف
- پر از قاب کردن : کنایه از به این سو و آن سو حرکت دادن
- برخاستن گرد کنایه از سریع حرکت کردن
- رو از کسی پیچیدن کنایه از فرار کردن
- عنان سپردن کنایه از رها کردن افسار
- سپهد استعاره از سهراب
- در مصراع ((سپهد عنان ازدها را سپرد)) : ازدها استعاره از اسب
- گرد بر آوردن کنایه از جنگیدن
- دژ مجازاً ساکنان قلعه
- عنان پیچیدن کنایه از تغییر مسیر دادن
- خونین شدن دیده کنایه از گریه بسیار
- برنا و پیر مجازاً همه مردم
- بازو مجازاً قدرت

درس چهاردهم

آرایه های مهم

- سبز گویا کنایه از خوش صدا بودن
- نکته گفتن کنایه از شوخی کردن
- در مصرع ((دیده پر روغن دکان و جامه چرب)) ایهام وجود دارد
- سخن کوتاه کردن کنایه از ساکت شدن
- ریش بر کندن کنایه از شدت ناراحتی
- زیر ابر رفتن چیزی کنایه از از دست رفتن چیزی
- مرغ مجازاً طوطی
- طاس ایهام دارد = ۱- کچل ۲- ظرف
- در مصرع گرچه ماند در نبستن شیر و شیر = جناس تام دارد ((شیر = خوردنی یا شیر = جانور))
- ضرب المثل عربی در سخن = تمثیل و تضمین

تاریخ ادبیات

مولانا جلال الدین بلخی: سراینده ((مثنوی معنوی)) که دارای 26000 بیت در 6 جلد است.
کمال الدین حسین واعظ کاشفی: ((اخلاق محسنی)) از آثار برجسته اوست.

درس شانزدهم آرایه های مهم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

• بال و پرافراشتن **کنایه** از آماده شدن

• سپر انداختن **کنایه** از تسلیم شدن

• خسروانی **ایهام** دارد ((۱- شاهانه ۲- غذایی که خسرو درست کند))

• خشت زدن **کنایه** از زیاد صحبت کردن و حرف بیهوده زدن

• جمع و جور کردن **کنایه** از حالتی جدی به خود گرفتن

• سر انگشت تدبیر : **استعاره** مکنیه و تشخیص

• فرو کوفتن **کنایه** از شکست دادن

• پشت کسی را به خاک رساندن **کنایه** از شکست دادن حریف

• مرد میدان بودن **کنایه** از قهرمان بودن

• به زیر خاک بردن **کنایه** از کشتن

تاریخ ادبیات

فخر الدین علی صنفی: نویسنده کتاب ((لطایف الطوائف)) است که در 14 باب فراهم آمده است.
عبد الحسین وجدانی: نویسنده معاصر، اثر معروفش مجموعه داستان ((عمو غلام)) شامل دوازده داستان کوتاه و داستان ((خسرو)) است.

درس هفدهم آرایه های مهم

- خورشید کربلا **استعاره** از امام حسین (ع)
- خوشه های گندم **استعاره** از نسل مبارزان
- سرخ گل **استعاره** از جنوب لبنان
- گندم **نماد** فراوانی و نعمت است
- ماهی **استعاره** از غواصان مبارز
- آب **نماد** پاکی و روشنی
- گل آزادی: اضافه تشبیهی
- گرد و خاک قدم را بر گرفتن **کنایه** از رفع خستگی کردن
- ای برترین حماسه **استعاره** از لبنان و امام موسی صدر
- سرور باران ها: اضافه استعاری

- پرستو **نماد** آزادی
- معركة **ایهام تناسب** ((1-نام روستایی در لبنان 2-میدان جنگ که در متن کلمه (دفاع) آمده است.))
- روستا **مجازاً** مردم روستا
- نخل **مجازاً** خرما
- تاکستان **مجازاً** انگور
- بر خود لرزیدن **کنایه** از ترسیدن
- سر فرود آوردن **کنایه** از احترام گذاشتن
- گور ستمگر غرق در خون بود **کنایه** از اوج بد نامی

تاریخ ادبیات

نزار قبتانی که شاعر و ناشر سوریه ای است از آثار او به ((سمفونی پنجم جنوب))، ((کتاب عشق)) و ((دختر سبزه رو به من گفت)) می توان اشاره کرد. فرانسوا کویه : شاعر و درام نویس فرانسوی است.

درس هجدهم

آرایه های مهم

آموزشگاه ندای دانش
77951357-77951352

- پرواز استعاره از حرکت به سوی معنویت
- خدا در همه جا هست و نیافتنی است = **متناقض نما** یا **پارادوکس**
- بار کسی را به دوش گرفتن **کنایه** از خدمت کردن به دیگران
- رنگ باختن ستاره **کنایه** از ناپدید شدن
- رنگ هوس: **اضافه تشبیهی**
- رنگ کسی را گرفتن **کنایه** از تاثیر پذیری
- کاری را مو به مو انجام دادن **کنایه** از دقت زیاد داشتن در انجام کار
- تخم محبت: **اضافه تشبیهی**
- باران محبت = **اضافه تشبیهی**
- **کشت استعاره** از اعمال و کردار انسان (در این جا منظور گناهان)

تاریخ ادبیات

آندره ژید: نام اثر او، مائده های زمینی است.

لئون تولستوی: نویسنده روسی ((جنگ و صلح))، ((آناکارنینا))، ((سه پرسش))، ((رستاخیز))، ((مرگ ایوان ایلیچ)) و... از آثار اوست.
خواجه عبدالله انصاری ((مناجات نامه))، ((کنز السالکین))، ((زاد العارفین))، ((ترجمه طبقات الصوفیه سلمی)) و ((الهی نامه)) از آثارش می باشد.

آموزشگاه علمی ندای دانش

ما را دنبال کنید

سایت: www.nedaedanesh.ir

اینستاگرام: Nedayedanesh2

تماس با ما

77951345-77951352-77943704-77951357

آدرس ما

ضلع شرق میدان هفت حوض - کوچه فاطمه زهرا - پلاک 11